

نام و نام گزینی در ایران

ناهید زینعی
دکتر فروغ اطمینانی

انتشارات سمیر

سرشناسه	زینعلی، ناهید، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور	نام و نام‌گزینی در ایران/ ناهید زینعلی، فروغ کاظمی.
مشخصات نشر	تهران: سمیر، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۱۴۹ ص.
شابک	9789642203772
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	نام‌های اشخاص-- ایران
موضوع	Names, Personal-- Iran
موضوع	نام‌های اشخاص -- ایران -- نمونه‌پژوهی
موضوع	Names, Personal -- Iran -- Case studies
شناسه افزوده	عظمی، فروغ، ۱۳۵۲ -
رده بندی کنگره	۱۳۹۶ ن ۹۰/ز ۹۰/۳۲۰۲۰۲
رده بندی دیویی	۹۲۹.۲۲
شماره کتابشناسی ملی	۴۷۱۰۳۷۲

ناشر: انتشارات سمیر

عنوان: نام و نام‌گزینی در ایران

مؤلف: ناهید زینعلی - دکتر فروغ کاظمی

چاپ اول: ۱۳۹۶

چاپ: محدث

تعداد: ۵۰۰

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۲۰-۳۷۷-۲

۱۷۵۰۰ تومان

سخنی درباره این کتاب

انتخاب نام نیک از وظایف والدین است. نام‌ها هویت ما را تشکیل می‌دهند. نامی که برای انسان انتخاب می‌شود از تولد تا آخر عمر، همراه اوست و با همان نام و نشان، شناخته می‌شود، شاید به همین دلیل است که اولین وظیفه پدر و مادر در برابر فرزندان انتخاب نام مناسب برای آنها باشد و این امر هم از سوی بزرگان دینی نیز مورد تاکید قرار گرفته است. گاه انتخاب نامی نامناسب، فرد، پدر و مادر و بسیاری از افراد دیگر را به زحمت می‌اندازد، آنان را به طی مراحل اداری برای جایگزینی نام مناسب مجبور می‌کند. گاه این نام‌ها شناس عجیب و غریب و نامملوس است و گاه چنان با تلفظ سخت و دشوار انتخاب می‌شود که نه می‌توان آن را تلفظ یا تکرار کرد و نه می‌توان دریافت که این نام برای دختر است یا پسر.

تنوع نام‌های دخترانه و پسرانه می‌تواند برگرفته از الگوی‌های توصیفی، دینی مذهبی، ملی باستانی، قومی، منطقه‌ای، ترکیبی، نام گل‌ها، طبیعت، حیوانات زیبا، پرندگان، کوه‌ها و رودها و نام موجودات خیالی و تاریخی باشد. نام‌ها می‌تواند برگرفته از اسطوره‌ها، باورها، اعتقادات یک ملت، نام پدر بزرگ یا مادر بزرگ در گذشته، یک داستان قدیمی یا حتی یک سریال در حال پخش هم باشد. در این کتاب با پرداختن به دسته‌بندی‌های معنایی نام‌ها، مخاطب را با معناسازی نام‌ها آشنا می‌سازد.

انتخاب نام نامناسب نه تنها موجب نارضایتی صاحب نام می‌شود که برای تغییر آن و انتخاب یک نام مناسب و مورد پسند و رضایت صاحب نام، مشکلاتی را برای خود فرد و همچنین دستگاه‌ها و سازمان ذربط فراهم می‌کند و مستلزم صرف وقت و هزینه و طی مراحل قانونی است. استفاده از القاب، نام‌های خاص نامناسب در طول دوران تاریخی ایران و همچنین استفاده از نام‌های فرنگی و به ظاهر زیبا باعث گردید تا در این کتاب به بررسی معنایی و ساختاری برخی نام‌های پربسامد پرداخته شود. القاب، اعم از ساده و

مرکب، مانند ملک الدوله، خان، شوکت الملک، حاجیه سلطان و سلطانعلی و نام‌های زننده و نامناسب که معرف صفات مذموم و مغایر با ارزشهای والای انسانی است مانند گرگ، قوچی، بالا آقا، دینار، سبقت، شوفر، سرپرست، بوترا، سکه خانم، نارنجی و طوطی گلو همچنین نام‌هایی که با عرف و فرهنگ غالب و مقدسات مذهبی مردم مغایر باشد مانند لات و خونریز نام‌هایی که موجبات اشاعه و ترویج فرهنگ بیگانه شود، مانند وانوشکا، ژاکاردو، شاهدوست و نام‌هایی که موجب تحقیر اشخاص است و یا معنای لغوی آن در جامعه قابل پذیرش نیست مانند صدتومانی، گت آقا، کنیزوگدا، نام‌های نامتناسب با جنس، مانند ماشاءاله برای اناث در گذشته از نام‌های انتخابی مردم بوده است.

در فصل اول این کتاب به معرفی موضوع مورد بحث پرداخته شده است. فصل دوم حاوی نمونه‌هایی از مطالعات داخلی و خارجی انجام گرفته در راستای موضوع کتاب می‌باشد. بررسی ساختار نام‌ها از مطالب موجود در فصل سوم این کتاب می‌باشد که در نهایت به ساختار نام‌های دختران و پسران ایرانی و مقوله دستوری نام‌های انتخابی ایرانیان پرداخته شده است. فصل چهارم به مطالعه معنی شناختی نام‌های انتخابی در ایران و دسته‌بندی‌های متداول در نام‌ها پرداخته شده است. امید است با نگرش این کتاب برخی از موانع و مشکلات انتخاب نام مناسب برای والدین نوزادان برطرف گردیده و گامی در جهت ارتقاء فرهنگ اصیل ایرانی و نام‌گزینی ایرانیان برداشته شود.

ناهید زینعلی

کارشناس ارشد، دانشیار واحد اسلامی واحد تهران مرکزی

دکتر فریغ کاظمی

عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

فهرست مطالب

۳	سخنی درباره این کتاب.....
۹	فصل اول - اهدایت جایگاه نامگذاری.....
۹	مقدمه.....
۱۰	معرفی موضوع.....
۱۳	فصل دوم - سیری در تاریخ مطالعات نامگذاری.....
۱۳	مقدمه.....
۱۳	مطالعات داخلی.....
۱۷	مطالعات خارجی.....
۲۳	فصل سوم - ساختارشناسی نامها.....
۲۳	بخش اول: ساخت واژه.....
۲۶	واژه.....
۲۴	تکواژ.....
۳۷	تکواژ آزاد و وابسته (مقید).....
۳۸	وند.....
۳۹	وند تصریفی و اشتقاقی.....
۴۰	انواع واژه.....
۴۰	۱- کلمات بسیط/ساده.....
۴۰	۲- کلمات مرکب.....
۴۱	۳- کلمات مشتق.....
۴۱	فرآیندهای واژه سازی.....

۴۱	۱- فرایند اشتقاق
۴۳	۲- فرایند ترکیب
۴۳	۳- فرایند ترکیب و اشتقاق
۵۱	نام‌های دختران براساس انواع واژه
۵۴	نام‌های پسران براساس انواع واژه
۵۶	اجزای کلام
۵۷	۱- اسم
۶۰	۲- صفت
۶۲	نگاهی به نام‌ها براساس اجزای کلام (مقوله دستوری)
۶۲	۱- نام‌های دختران براساس مقوله دستوری
۶۴	۲- نام‌های پسران براساس مقوله دستوری
۶۷	فصل چهارم - معنی‌شناسی نام‌ها
۶۷	معنی‌شناسی
۶۹	فرضیه نامگذاری
۷۰	قالب
۷۶	نظریه توصیفی و نظریه علی
۷۹	معنای ابتدایی و معنای ثانوی
۸۰	با هم آیی
۸۰	۱- با هم آیی همنشینی
۸۱	۲- باهم آیی متداعی
۸۱	- تداعی آوایی
۸۲	- تداعی سازه‌ای
۸۲	- تداعی نحوی
۸۲	- تداعی معنایی
۸۳	اسامی ضمنی و اسامی غیر ضمنی
۸۳	لفظ خاص و لفظ عام
۸۴	قومیت
۸۷	مذهب
۸۹	توصیف
۹۱	نام‌های باستانی
۹۲	بار معنایی مثبت و منفی
۹۳	نام‌های مظاهر طبیعت

۹۴	انتزاعی (غیرعینی).....
۹۶	جنسیت.....
۹۷	نگاهی به نام‌ها براساس مولفه‌های معنایی.....
۹۸	نام‌های توصیفی.....
۹۸	۱- نام‌های توصیفی دختران.....
۱۰۰	۲- نام‌های توصیفی پسران.....
۱۰۱	نام‌ها با بار معنایی مثبت و منفی.....
۱۰۳	نام‌های دینی و مذهبی.....
۱۰۳	۱- نام‌های دینی و مذهبی دختران.....
۱۰۵	۲- نام‌های دینی و مذهبی پسران.....
۱۰۹	نام‌های ملی و باستانی.....
۱۰۹	۱- نام‌های ملی و باستانی دختران.....
۱۱۰	۲- نام‌های ملی و باستانی پسران.....
۱۱۲	نام‌های قومی.....
۱۱۲	۱- نام‌های قومی دختران.....
۱۱۳	۲- نام‌های قومی پسران.....
۱۱۳	نام‌های مظاهر طبیعت.....
۱۱۳	۱- نام‌های مظاهر طبیعت دختران.....
۱۱۴	۲- نام‌های مظاهر طبیعت پسران.....
۱۱۴	نام‌های انتزاعی (غیرعینی).....
۱۱۵	۱- نام‌های انتزاعی دختران.....
۱۱۵	۲- نام‌های انتزاعی پسران.....
۱۱۷	فصل پنجم - فرجام سخن.....
۱۱۷	جمع بندی.....
۱۲۲	منابع.....
۱۲۲	منابع فارسی.....
۱۲۵	منابع انگلیسی.....